EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN KANSLIA

Vertailutaulukko 1.11.2024

(UUSI) VAMMAISPALVELULAKI 675/2023	**SOSIAALIHUOLTOLAKI 1301/2014**
Hyvinvointialueen on järjestettävä **vammaiselle henkilölle lain 6 §:ssä tarkoitettuja palveluita** silloin, kun vammaisen henkilön itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutuminen sitä välttämättä edellyttää (VPL:n 6 §:n 2 mom.) Hyvinvointialue voi määrärahojen puitteissa järjestää osana vammaisen henkilön omaa valmennusta vammaisen henkilön läheisille valmennusta vammaisen henkilön valmennukselle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, järjestää vammaiselle henkilölle tässä laissa tarkoitettua taloudellista tukea ja järjestää muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluita ja tukitoimia (VPL:n 6 §:n 3 mom.).	**Lain 11 §:n mukaiset tuen tarpeisiin järjestettävät sosiaalipalvelut** 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen; 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen; 3) taloudellisen tuen tarpeeseen; 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi; 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta, hyväksikäytöstä ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen; (29.12.2022/1296) 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen; 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi; 8) päihteiden ongelmakäytöstä, muusta riippuvuuskäyttäytymisestä, mielenterveysongelmasta tai muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen; (29.12.2022/1280) 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen; 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

VPL 6 §:n mukaiset avun ja tuen tarpeisiin vastaavat palvelut ja tukitoimet (erityispalvelut)	**SHL 14 §:n mukaiset tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut**
1) valmennusta; 2) henkilökohtaista apua; 3) erityistä osallisuuden tukea; 4) tuettua päätöksentekoa; 5) vaativaa moniammatillista tukea; 6) asumisen tukea; 7) lapsen asumisen tukea; 8) tukea esteettömään asumiseen; 9) lyhytaikaista huolenpitoa; 10) päivätoimintaa; 11) kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa; 12) liikkumisen tukea; ja 13) taloudellista tukea hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle. 14) Muut palvelut ja tukitoimet	1) sosiaalityötä; 2) sosiaaliohjausta; 3) sosiaalista kuntoutusta; 3 a) palvelua taloudellisen toimintakyvyn edistämiseksi; 4) perhetyötä; 5) lapsiperheen kotipalvelua; 6) tukipalveluja; 7) kotihoitoa; 8) tilapäistä asumista; 8 a) perheryhmäkotitoimintaa; 9) tuettua asumista; 10) yhteisöllistä asumista; 11) ympärivuorokautista palveluasumista; 12) laitospalveluja; 13) liikkumista tukevia palveluja; 14) päihde- ja riippuvuustyötä; 15) päihde- ja riippuvuustyön erityisiä palveluja; 16) päiväkeskuspalvelua päihdetyön erityisenä palveluna; 17) mielenterveystyötä; 18) mielenterveystyön palveluja; 19) kasvatus- ja perheneuvontaa; 20) lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa; 21) omaistaan ja läheistään hoitavan henkilön vapaata; 22) opiskeluhuollon kuraattoripalveluja. Hyvinvointialue voi lisäksi järjestää muita 11 §:n mukaisiin tarpeisiin vastaavia sosiaalipalveluja. Lisäksi ”palveluina” sosiaalipäivystys ja psykososiaalinen tuki äkillisissä järkyttävissä tilanteissa.

Ensisijaisen (SHL) ja toissijaisen lainsäädännön (VPL) perusteella järjestettävät palvelut avun ja tuen tarpeisiin (HE 122/2024 vp jaottelu) sekä niistä perittävät asiakasmaksut

(erityisesti ikääntyneiden näkökulmasta)

VPL	**SHL**
9 § Henkilökohtainen apu Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua, jos hän tarvitsee toisen henkilön apua: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä tai opiskelussa; tai 3) vuorovaikutuksessa, vapaa-ajan toiminnassa tai yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus toteutuu yhdenvertaisesti muiden kanssa niissäkin tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua. Henkilökohtaisen avun myöntämisen edellytyksenä on, että vammainen henkilö kykenee itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä. Kun arvioidaan ensisijaisen ja toissijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen riittävyyttä ja sopivuutta ikääntymisestä johtuvasta syystä palvelutarpeessa olevien henkilöiden osalta, on otettava huomioon se, että henkilökohtaisella avustajalla ei ole koulutusvaatimuksia. (HE s. 26) Henkilökohtaiseen apuun sisältyvä apu ja tuki on maksutonta. henkilökohtaisesta avusta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla (asiakasmaksulaki 4 §).	**19 § Tukipalvelut** Tukipalveluilla tarkoitetaan palveluita, joilla luodaan ja ylläpidetään henkilön kodissa sellaisia olosuhteita, että hän voi suoriutua jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti, sekä palveluita, joiden avulla henkilö voi saada hyvinvointia tuottavaa sisältöä elämäänsä. Tukipalveluina järjestetään henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan: **1) ateriapalvelua;** **2) vaatehuoltopalvelua;** **3) siivouspalvelua;** **4) asiointipalvelua;** **5) osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua.** Vuoden 2023 alussa voimaan tulleen, kotiin annettavia palveluita ja asumispalveluita koskeneen sosiaalihuoltolain muutoksen (790/2022, perustelut HE 231/2021 vp) myötä tukipalveluita koskevaan osuuteen lisättiin sosiaalisen kanssakäymisen yhteyteen maininta myös osallisuuden edistämisestä tai tukemisesta. Osallisuuden edistäminen sisältyy myös sosiaalipalvelujen määritelmään (sosiaalihuoltolain 3 §:n 1 kohta). (HE s. 24) Hyvinvointialue saa periä asiakkaalta kohtuullisen maksun asiakassuunnitelmaan sisältyvistä sosiaalihuoltolain 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tukipalveluista ja 21 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta (asiakasmaksulaki 10 h §).

	SHL 19 a § Kotihoito Kotihoidolla tarkoitetaan palvelua, jolla huolehditaan, että henkilö suoriutuu jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista **kodissaan ja asuinympäristössään.** Kotihoitoon kuuluu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukainen: 1) hoito ja huolenpito; 2) toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävä ja ylläpitävä toiminta; 3) muu kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu henkilön suoriutumista tukeva toiminta; 4) terveydenhuoltolain 25 §:ssä tarkoitettu kotisairaanhoito (HE s. 25). Vuoden 2023 alussa voimaan tulleen sosiaalihuoltolain 46 b §:n (790/2022, perustelut HE 231/2021 vp) mukaan kotikäyntiä toteuttavan tai siihen osallistuvan työntekijän osaamisen tulee vastata kotikäyntiin sisältyvien tehtävien edellyttämää osaamista. Tällä mahdollistettiin esimerkiksi hoiva-avustajien joustavampi käyttö heidän osaamistaan vastaavissa tehtävissä, kuten peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa avustamisessa. Myös **ulkoilu asiakkaan kanssa hänen toimintakykynsä ylläpitämiseksi voisi hyvin soveltua hoiva-avustajan tehtäväksi**. Jos kotikäynnillä tarvitaan samanaikaisesti kahta työntekijää, heistä toinen voisi joissakin tapauksissa olla myös hoiva-avustaja. Hoiva-avustajan koulutusta, osaamisvaatimuksia ja tehtävänkuvaa koskeva suositus päivitettiin toukokuussa 2024 (HE s. 26). Hyvinvointialue saa periä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta kuukausimaksun, joka määräytyy palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyn ja perheen koon mukaan. Maksuun ei sisälly asumiskustannuksia. Maksu saa olla enintään 5 momentin mukaisen maksuprosentin osoittama määrä 3 momentissa säädetyn tulorajan ylittävistä kuukausituloista (asiakasmaksulaki 10 e §).

VPL 22 § Esteettömän asumisen tuki Vammaisella henkilöllä on oikeus saada kohtuullinen tuki esteettömään asumiseen, jos hän tarvitsee sitä voidakseen asua vakituisessa asunnossaan. Hyvinvointialueen on järjestettävä esteettömän asumisen tukea: 1) asunnon muutostöihin; 2) esteiden poistamiseen asunnon välittömästä lähiympäristöstä; 3) esteettömän asumisen mahdollistaviin välineisiin ja muihin teknisiin ratkaisuihin; 4) esteettömän asumisen suunnitteluun. Hyvinvointialue voi myös antaa välineitä ja muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käyttöön (1–2 mom.). Esteettömään asumisen tukeen sisältyvä apu ja tuki on maksutonta (asiakasmaksulaki 4 §).	**SHL 14 § 2 momentti (muut palvelut)** Mahdollistaa esimerkiksi turva-auttamispalvelujen ja asunnon muutostöiden myöntämisen (niitä annetaan myös osana kotihoitoa). (HE s. 24) Esteettömän asumisen tuen eli asunnon muutostöiden myöntäminen omaan kotiin on siis mahdollista **sosiaalihuoltolain muuna palveluna**. Hyvinvointialue saa periä asiakkaalta kohtuullisen maksun asiakassuunnitelmaan sisältyvistä sosiaalihuoltolain 14.2 §:n perusteella järjestetyistä asumista tukevista palveluista (asiakasmaksulaki 10 h §).
VPL 12 § Erityinen osallisuuden tuki Vammaisella henkilöllä on oikeus saada erityistä osallisuuden tukea, jos hän tarvitsee yksilöllisesti toteutettua toisen henkilön tukea voidakseen päästä vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa tai osallistuakseen vapaa-ajan toimintaan sekä ollakseen osallisena vuorovaikutuksen tai vapaa-ajan tilanteissa (1 mom.). Erityiseen osallisuuden tukeen sisältyvä apu ja tuki on maksutonta (asiakasmaksulaki 4 §).	**SHL 21 c § Ympärivuorokautinen palveluasuminen** Sosiaalihuoltolain mukaan ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tulee sisältyä kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut hoidosta ja huolenpidosta osallisuuden tukeen. On yleensä henkilön edun mukaista, että osallisuuden tukea antaa oman yksikön henkilökunta, jolla on asiantuntemusta erityisesti iäkkäiden henkilöiden palvelujen toteuttamiseen (HE s. 27). Hyvinvointialue saa periä pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaalta kuukausimaksun. Maksu saa olla enintään 85 prosenttia asiakkaan kuukausituloista, joista on tehty 10 c ja 10 d §:ssä säädetyt vähennykset (asiakasmaksulaki 7 c §).

	SHL 19 a § Kotihoito On mahdollista, että myös kotihoidossa on joitain asiakkaita, jotka voisivat hyötyä osallisuuden tuesta. Heidänkin osaltaan olisi parasta, että osallisuuden tuki tulee tutulta hoitajalta, joten osallisuuden tuen olisi tarkoituksenmukaista sisältyä heidän saamaansa kotihoidon palveluun. Tätä tukee myös edellä kuvattu, vuoden 2023 alussa voimaan tulleen sosiaalihuoltolain muutoksen yhteydessä sosiaalihuoltolakiin lisätty uusi 46 b §, jonka mukaan tavoitteena on, että kotihoidon sisältö ja riittävyys vastaavat asiakkaan tarpeita (790/2022, perustelut HE 231/2021 vp); (HE s. 27). Kts. kotihoidon maksuista edellä.
VPL 14 § Tuettu päätöksenteko Vammaisella henkilöllä on oikeus saada erillisenä palveluna toteutettavaa tuettua päätöksentekoa, jos hän tarvitsee tukea voidakseen tehdä omaa elämäänsä koskevia merkittäviä, muita kuin jokapäiväiseen elämään kuuluvia, päätöksiä. Vammaisen henkilön oma näkemys tulee ottaa huomioon päätöksen merkittävyyttä arvioitaessa. Muissa kuin merkittävissä päätöksentekotilanteissa vammaisen henkilön päätöksentekoa tuetaan hänen yksilöllisen tarpeensa mukaan osana tämän lain perusteella järjestettäviä palveluita silloin, kun se soveltuu palvelun luonteeseen (1 mom.). Tuetun päätöksenteon tarkoitus on tukea vammaista henkilöä päätöksenteossa siten, että hän voi tehdä ja toteuttaa itse omaa elämäänsä koskevia päätöksiä (2 mom.). Tuettuun päätöksentekoon sisältyvä apu ja tuki on maksutonta (asiakasmaksulaki 4 §).	**Sosiaalihuoltolaissa ei ole vastaavanlaista palvelua**. Hallituksen esityksen mukaan tuettua päätöksentekoa erillisenä palveluna ikääntymisestä johtuvasta syystä tarvitsevat ovat todennäköisimmin keskivaikeasti muistisairaita, koska pitkälle edennyttä muistisairautta sairastavat eivät pysty hyödyntämään tätä palvelua. Erillisenä palveluna tuettua päätöksentekoa (VPL:n mukaista) tarvitsevat heistä kuitenkin vain ne, joilla ei ole syystä tai toisesta läheistä tai omaista apuna. Jäljellä olevista ainakin osa ryhmämuotoisissa asumispalveluissa ja kotihoidossa olevista voi myös saada tukea omahoitajaltaan. Tuettua päätöksentekoa on ajateltu tarvittavan esimerkiksi suurissa terveydentilan muutoksissa tai kotoa pois muutettaessa. ... Lisäksi tietoisuus hoitotahdon ja edunvalvontavaltuutuksen tekemisestä on lisääntynyt. Niiden myötä henkilön toiveet tiedetään niissäkin tilanteissa, kun hän ei enää itse pysty sitä ilmaisemaan (HE s. 28).

VPL 7 § Valmennus Vammaisella henkilöllä on oikeus saada valmennusta, jos hän tarvitsee tukea oppiakseen uusia tai vahvistaakseen olemassa olevia itsenäisessä elämässä tarvittavia taitoja taikka toimiakseen elämässään tapahtuvassa muutostilanteessa tai valmistautuakseen tällaiseen tilanteeseen. Edellytyksenä on lisäksi, että vastaavaa valmennusta ei ole mahdollista saada lääkinnällisenä kuntoutuksena. Valmennuksen tarkoitus on vahvistaa vammaisen henkilön itsenäisessä elämässä tarvittavia taitoja ja parantaa vammaisen henkilön toimintakykyä elämän muutostilanteissa. Itsenäisessä elämässä tarvittavilla taidoilla tarkoitetaan taitoja, joita henkilö tarvitsee kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa, teknisten laitteiden ja digisovellusten käytössä, ympäristön hahmottamisessa ja liikkumisessa erilaisissa toimintaympäristöissä, ajan hahmottamisessa, kodinhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa, asioinnissa, rahankäytössä tai muissa vastaavissa toiminnoissa (1–2 mom.). Valmennukseen sisältyvä apu ja tuki on maksutonta (asiakasmaksulaki 4 §). Hyvinvointialue voi periä vammaispalvelulain 7 §:ssä tarkoitettuun valmennukseen liittyvästä ylläpidosta kohtuullisen maksun (asiakasmaksulaki 7 e §).	**Sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalinen kuntoutus (17 §)** ja **terveydenhuoltolain mukainen lääkinnällinen kuntoutus (29 §) ovat ensisijaisia** vammaispalvelulain mukaiseen valmennukseen nähden. Iäkkäillä henkilöillä on ollut itsenäisessä elämässä tarvittavat taidot, joten kuntoutus vastaa yleensä paremmin heidän tarpeisiinsa. Lisäksi asiakkaan toimintakykyä tulee tukea sosiaalihuoltolainkin mukaisissa palveluissa (HE s. 29). Sosiaalinen kuntoutus on maksuton sosiaalipalvelu (asiakasmaksulaki 4 §). Terveydenhuoltolain mukainen lääkinnällinen kuntoutus (perusterveydenhuollon palvelut) on maksuton terveyspalvelu. Maksuttomia ovat lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluva neuvonta, kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävä tutkimus sekä sopeutumisvalmennus ja kuntoutusohjaus sekä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet sekä niiden sovitus, tarpeellinen uusiminen ja huolto. Maksuja saa kuitenkin periä mm. laitoshoidosta ja laitoshoitona annetusta kuntoutuksesta sekä niihin liittyvästä osittaisesta ylläpidosta sekä terveydenhuollon ammattihenkilön antamasta fysioterapiasta, neuropsykologisesta kuntoutuksesta, ravitsemusterapiasta, jalkojenhoidosta, puheterapiasta, toimintaterapiasta ja muusta niihin rinnastettavasta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta (asiakasmaksulaki 5 §).
VPL 18 § Asumisen tuki Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa. Asumisen tuen tarkoitus on, että vammainen henkilö voi asua mahdollisimman itsenäisesti silloinkin, kun hän tarvitsee apua tai tukea asumisessa. Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja	**SHL 21 a § Tuettu asuminen** **SHL 21 b § Yhteisöllinen asuminen** **SHL 21 c § Ympärivuorokautinen palveluasuminen** Erityisesti asumisen tuen osalta asiakkaalle sopivin palvelu löytyy nimenomaan sosiaalihuoltolain mukaisista, iäkkäille tarkoitetuista asumispalveluista, koska niissä on erityisesti iäkkäille tyypillisten palvelutarpeiden osalta vaadittavaa

osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Asumisen tukeen on liitettävä tarvittaessa terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluita taikka sosiaalihuoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluita siten, että ne muodostavat henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelukokonaisuuden. Asumisen tuki voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen. Asumisen tukea on järjestettävä vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukainen määrä ensisijaisesti vammaisen henkilön toivomalla toteuttamistavalla. Asumisen tuki on toteutettava siten, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus, osallisuus ja yksityisyys toteutuvat. Tarvittavan asumisen tuen sisällöstä, määrästä ja toteutustavasta päätettäessä on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu yksilöllinen tuen tarve ja toivomukset sekä asumisen tuen merkitys vammaisen henkilön itsenäiselle elämälle. Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen. Asumisen tukeen sisältyvä apu ja tuki on maksutonta. Asumisen tuesta voidaan kuitenkin periä maksu, jos henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla (asiakasmaksulaki 4 §). Hyvinvointialue voi periä vammaispalvelulain 18 §:ssä tarkoitettuun asumisen tukeen liittyvästä ylläpidosta kohtuullisen maksun (asiakasmaksulaki 7 e §). Vammaispalvelun käsikirja: (https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/ajankohtaista/uusi-vammaispalvelulaki/asiakasmaksut/asumisen-tuen-asiakasmaksut#yllapitomaksu)	osaamista. (HE s. 30) Hyvinvointialue saa periä pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaalta kuukausimaksun. Maksu saa olla enintään 85 prosenttia asiakkaan kuukausituloista, joista on tehty 10 c ja 10 d §:ssä säädetyt vähennykset (asiakasmaksulaki 7 c §). Hyvinvointialue saa periä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta kuukausimaksun, joka määräytyy palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyn ja perheen koon mukaan. Maksuun ei sisälly asumiskustannuksia. Maksu saa olla enintään 5 momentin mukaisen maksuprosentin osoittama määrä 3 momentissa säädetyn tulorajan ylittävistä kuukausituloista (asiakasmaksulaki 10 e §).

Vaikka asumisen tukeen kuuluva apu ja tuki on asiakkaalle maksutonta, asumisen tukeen voi kuitenkin liittyä ylläpitoa. Tavanomaisia vammaisuudesta riippumatta aiheutuvia kustannuksia ovat kustannukset, joita henkilölle elämisestä ja asumisesta tavallisesti aiheutuu. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi, ateriat, henkilön käyttämät hygieniatarvikkeet, taloustarvikkeet ja -aineet, siivoustarvikkeet, internet sekä lehdet. Asumisen tukeen ei enää kuulu asunto – ainoastaan palvelut. Vammainen henkilö maksaa yleiset asumisen kustannukset, kuten vuokran, sähkön ja veden. Vammaisen henkilön tarvitsemista hoitotarvikkeista ei voida periä maksua, eikä myöskään sellaisista tarvikkeista tai aineista, joita tarvitaan asiakkaan avustamisessa hänen toimintarajoitteensa vuoksi.	
VPL 28 § Liikkumisen tuki Vammaisella henkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa kohtuullinen liikkumisen tuki, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Liikkumisen tukea on järjestettävä työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä tukevan toiminnan, työtoiminnan ja muun tavanomaisen elämän matkoihin. Liikkumisen tukea on lisäksi järjestettävä tarvittaessa valmennuksen, erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon, vaativan moniammatillisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin. Liikkumisen tuen toteuttamistapaa, määrää ja alueellista laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu liikkumisen tuen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja toimintaympäristön esteettömyys. Liikkumisen tuen toteuttamistapa, määrä ja alueellinen laajuus on kirjattava päätökseen.	**SHL 23 § Liikkumista tukevat palvelut** Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen (1 mom.). Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi (2 mom.).

29 § Liikkumisen tuen toteuttamistavat Vammaisen henkilön liikkumisen tuki voidaan toteuttaa: 1) kuljetuspalveluna; 2) henkilökohtaisen avun avulla; 3) saattajan avulla; 4) antamalla taloudellisena tukena henkilön käyttöön auto tai muu hänelle soveltuva kulkuneuvo; 5) myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan taloudellista tukea; 6) muulla soveltuvalla tavalla. Liikkumisen tuki voidaan toteuttaa yhdellä tai useammalla eri toteuttamistavalla (1 mom.).	**SHL:n mukaista liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:** 1) julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla; 2) saattajapalveluna; 3) ryhmäkuljetuksina; 4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset; 5) muulla soveltuvalla tavalla (3 mom.).
30 § Liikkumisen tuen määrä (Tavanomaisen elämän matkoihin on oikeus saada liikkumisen tukea vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa) Hyvinvointialue voi periä asiakkaalta vammaispalvelulain mukaisesta liikkumisen tuesta enintään julkisen liikenteen maksua vastaavan maksun tai muun siihen verrattavan kohtuullisen maksun silloin, kun liikkumisen tuki järjestetään kuljetuspalveluna. (asiakasmaksulaki 7 f §). Liikkumisen tukeen sisältyvä apu ja tuki on maksutonta (asiakasmaksulaki 4 §).	**Laissa ei ole säädetty minimi- tai maksimimäärää matkoille** (Voidaan myöntää esimerkiksi 8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.) Hyvinvointialue voi periä sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen palveluista maksun asiakasmaksulain yleisten säännösten mukaan (esim. maksukykyyn perustuvat maksut: tulorajat; asiakasmaksulaki 1 ja 2 §:t).